

המכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי בבאר-שבע בע"מ

רח' יהודה הלוי 33 ת"ד 4301 באר-שבע 84536 טל': 08-6402777 פקס: 08-6413020
חל"צ 511262669

גיליון מספר 35 – נובמבר 2015

טיפים שימושיים לכתיבה - משולחנו של צוות העברית באכסניית הלשון במכללה¹

התאהבתי בה..... בלשון העברית

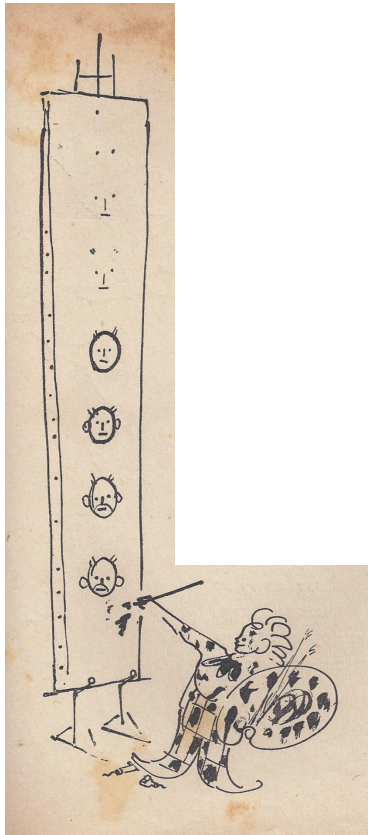
והפעם: "יש דקדוק בבית הספר"²

הנאה ושחוק בדק – ובדוק

סימני הניקוד [התנועות], פיסוק ועיצורים בספרות לא רק לילדים

לומדים... ונהנים גם ב'גנונים' של שלונסקי ואלתרמן

אברהם שלונסקי מציר פרצוף על פי דקדוק וכך הוא כותב:

חִירִיק
חִירִיק
וְ פִתּוּחַ
מְרַכָּאוֹת
וְסִיר נְפוּחַ
סָמֵךְ סָמֵךְ
קוּ כְפוּף
וְהָרִי לָכֶם
פְּרָצוּף!

ראו היטב, איך אֲצִיֵּרָה
דְּמוֹת פְּרָצוּף עַל-פִּי דְקָדוּק:
קוּ לְקוּ. וְשָׂא לְצִיֵּרָה.
חֶלֶם-גֶּלֶם. בְּדִיּוֹק!
זָהוּ!

¹ ד"ר עדית שר מרכזת, נעה עמרני

² אברהם שלונסקי, עלילות מיקי מהו, 1947. צייר: אריה נבון

 <p>נתן אלטרמן משנס את הספרות לטובת הדקדוק ואת הדקדוק לטובת הספרות ומספר על "מקורן" [האטימולוגיה העממית] של שלוש תנועות: הַחִירִיק, הַשׁוּרוֹק [שבאמצע] והחֹלֶם [שמעל] ב"מעשה בחיריק קטן".³</p>	
<p>[...] "ובשיאי מרומי הררי-ו"ו הוא החיריק הפלאי עמד מתנוסס! אותיות שגעורו - תהו תהה! אותיות שגעורו - בהו - בָהוּ! אַתְּ החיריק הקט מתנוסס בגְבָהוּ הן ראו כן תמהו! אָמְרוּ: 'או - - הו'!</p> <p>'או - הו - הו' כָּךְ אָמְרוּ. 'הַסְתַּכְלוּ בְּנֵי־ו' נִקְדָּה בְּרֵאשֶׁה! מִי שֶׁעָרַ? מִי חִלַּם? וְהִבְקֵר הֵהוּא בְּתוֹלְדוֹת הַכְּתָב הָיָה בְּקֵר גְּדוֹל: בּוּ נוֹצֵר הַחֹלֶם!"</p> <p>צא ולמד החֹלֶם בראש הו"ו</p> <p>ואשר למשפחת התנועות... על אחיו הצלילים הַצִּירָה והַסְּגוֹל; על תנועות גדולות ועל תנועות קטנות</p> <p>"שם - אָמַר הוּא - קוֹלוֹ מִצְטָרֵף אֶל קוֹלוֹת הַסְּגוֹל וְהַצִּירָה, אָחִיו לְצִלְלִים. שָׁם - אָמַר הוּא - מִקוֹם הַתְּנוּעוֹת הַגְּדוֹלוֹת-וּקְטָנוֹת, הַנוֹשָׂאוֹת אֶת הַכְּתָב כְּגַלְיָם וְטוֹרְחוֹת לְעוֹרֵר וּלְהַנִּיעַ כָּל אוֹת וּלְהַעִיר וּלְכַנֵּן אֶת הַגּוֹי הַמְּלִים."</p>	<p>"מעשה שהיה בחיריק קטן שזכה לא זכה לעמד כחתן בראשי אותיות, לעטרן ולקשטן, כי שמוהו תמיד, מעשה שטן, רק בתחתיתו."</p> <p>צא ולמד החִירִיק בתחתית האות</p> <p>מסעותיו של החיריק מביאים אותו עד...</p> <p>"ובעמדו כָּךְ נטוע באמצע הו"ו, הוא פנה אלי כל אותיות על סביביו ויקרא אליהן בשמחה: עורו, עורו! שורו! שורו! הנני! שורו! [...]"</p> <p>'או - - - הו'!</p> <p>'או - הוהו' כָּךְ אָמְרוּ [האותיות]. 'הַסְתַּכְלוּ בְּנֵי־ו'! נִקְדָּה לָהּ בְּאִמְצָע! שוּרוּ! - וְהִבְקֵר הֵהוּא בְּתוֹלְדוֹת הַכְּתָב הָיָה בְּקֵר גְּדוֹל: בּוּ נוֹצֵר הַשׁוּרוֹק!"</p> <p>צא ולמד הַשׁוּרוֹק באמצע הו"ו</p> <p>החיריק ממשיך ומטפס עד...</p>

מן הדברים הללו - תנועות גדולות הן: החיריק המלא [+יו"ד], הצירה, השוריק והחולם

תנועות קטנות הן: הַסְּגוֹל, הַחִירִיק החסר [ללא יו"ד]

לומדים... ונהנים גם ב'גנונים' של שלונסקי ואלטרמן

³ נתן אלטרמן, ספר התיבה המזמרת, 1958.